

33. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan toimintakertomus v:lta 1949 oli seuraavan sisältöinen:

Musiikkilautakunnan kokoonpano ja toiminta. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1949 seuraavat luottamusmiehet musiikkilautakuntaan: puheenjohtajaksi päätoimittaja L. E. Ahon sekä jäseniksi filosofian tohtori E-M. von Frenckellin, professori B. I. Carlsonin, filosofian kandidaatti M. O. Raution, toimittaja O. E. Virtasen, filosofian maisteri M. J. Turusen, veistokalustonhoitaja E. Hallikaisen, yliasentaja K. A. Koposen ja pääjohtaja J. Hämäläisen. Varapuheenjohtajana toimi yliasentaja Koponen. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli päätoimittaja Aho.

Lautakunta kokoontui 12 kertaa, pöytäkirjojen pykäläluku oli 313 ja lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 291.

Sen johdosta, että uusi kunnallislaki astui voimaan vuoden alusta, lautakunta päätti, että puheenjohtaja ja sihteeri sekä puheenjohtajan estyneenä ollessa se lautakunnan jäsen, joka toimii puheenjohtajana, allekirjoittavat pöytäkirjan ja että kokouksessa valitaan kaksi jäsentä tarkistamaan pöytäkirja. Sen ohessa lautakunta päätti, että lautakunta kokoontuu vain tarpeen vaatiessa ja että lautakunnan pöytäkirjat ovat lautakunnan kansliahuoneessa yleisön nähtävinä aina vuosineljänneksittäin, julkaistavassa kuulutuksessa lähemmin ilmoitettavina päivinä.

Lautakunnan ohjelmajaoston muodostivat kapellimestari M. I. Similä, intendentti sekä jäsenet von Frenckell, Carlson, Rautio ja Turunen; professori A. Y. Selin osallistui ohjelmajaoston kokouksiin kaupunginorkesterin neuvoa-antavana edustajana ilman ääni-oikeutta.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin kansliahenkilökunta. Lautakunnan sihteerinä toimi oikeusneuvosmies K. W. Walldén. Kaupunginorkesterin intendenttinä toimi filosofian maisteri N-E. Ringbom ja taloudenhoitajana neiti D. N. A. Nordblom.

Lautakunnan esityksestä¹⁾ päätti kaupunginvaltuusto perustaa orkesterin kansliaan 25. palkkaluokkaan ja III kielitaitoluokkaan kuuluvan kirjastonhoitajan viran v:n 1950 alusta lukien; virkaan lautakunta valitsi useiden hakijain joukosta filosofian maisteri V. Helasvuon.

Intendentti Ringbom nautti palkatonta virkalomaa tieteellisen työnsä vuoksi syyskuun 7 p:stä vuoden loppuun viransijaisenaan filosofian maisteri V. Helasvuo.

Intendentin hoidettavana olevan koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon lähtevien kirjeiden lukumäärä oli 297.

Kaupunginorkesterin toimihenkilöt. Kaupunginorkesterin johtajana toimi v. 1949 edelleenkin kapellimestari M. Similä ja sen konserttimestarina viulutaiteilija N. Levin.

Orkesterin jäsenet valitsivat keskuudestaan soittokaudeksi 1949/50 valtuuskunnan jäseniksi A. A. Viljavan, puheenjohtajaksi, sekä N. Levinin ja E. A. Taimelan ja varajäseniksi A. Y. Selinin ja E. E. Rautasuo.

Orkesterin järjestysmiehenä toimi edelleenkin muusikko A. A. Karsti.

Orkesterissa toimi v. 1949 76 soittajaa.

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 62.

Kaupunginorkesterin toiminta. Vuoden aikana pidettiin 26 varsinaista ja 1 ylimääräinen sinfoniakonsertti, joista kapellimestari Martti Similä johti neljätoista sekä kapellimestarit Ole Edgren yhden, Albert Wolff Ranskasta yhden, Janos Ferencsik Unkarista yhden, Lamberto Gardelli Italiasta yhden, Leo Funtek kaksi, Hans Kindler Amerikasta yhden, Jussi Jalas kaksi, Carlo Zecchi Italiasta yhden, Armas Järnefelt yhden ja Heinz Freudenthal Ruotsista yhden. Kansansinfoniakonsertteja pidettiin 18, joista kapellimestari Martti Similä johti kuusi, Albert Wolff Ranskasta yhden, Nikolai van der Pals yhden, Janos Ferencsik Unkarista yhden, Lamberto Gardelli Italiasta yhden, Arvo Airaksinen yhden, Leo Funtek yhden, Hans Kindler Amerikasta yhden, Jussi Jalas yhden, Carlo Zecchi Italiasta yhden, Armas Järnefelt yhden, Lauri Saikkola yhden ja Heinz Freudenthal Ruotsista yhden. Kansankonsertteja pidettiin 13, joista kapellimestari Martti Similä johti kahdeksan, Lauri Saikkola yhden, Nils Lerche yhden, Leo Funtek yhden ja Jussi Jalas kaksi. Kaksi kansankonserttia pidettiin toivekonsertteina. Koululaiskonsertteja pidettiin 3, jotka kaikki johti Martti Similä. Vappumatinean johti Martti Similä.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset: a) kotimaisia sävellyksiä: Englund: Sarja musiikillisesta näytelmästä Kiinan muuri (ensi kerran); Kajanus: Sinfonietta; Klami: Sérénades espagnoles; Leiviskä: Sinfonia B-duuri; Madetoja: Sinfonia II; A. Merikanto: Scherzo; Pingoud: Ikuinen liekki; Raitio: Le ballet grotesque; Saikkola: Overtura del dramma (kantaesitys); Sibelius: Sinfonia IV ja V, Viulukonsertto, Lemminkäinen ja Saaren neidot, Lemminkäinen Tuonelassa, Tuonelan Joutsen, Lemminkäisen paluu, Tapiola; Tuukkanen: Sinfonia II; von Törne: Sinfonia III (kantaesitys).

b) ulkomaisia sävellyksiä: Barber: Sinfonia I (ensi kerran); Bartok: Divertimento (ensi kerran), Concerto; Beethoven: Egmont-alkusoitto, Sinfonia III, V ja VII, Pianokonsertto III ja V; Bloch: Schelomo; Borodin: Alkusoitto oopperasta Ruhtinas Igor; Brahms: Sinfonia I, II, IV, Pianokonsertto I d-molli; Britten: Muunnelmia Frank Bridgen teemasta; Bruckner: Sinfonia VI; Chausson: Sinfonia B-duuri; Cherubini: Sinfonia D-duuri; Chopin: Pianokonsertto, e-molli; Debussy: Nocturnes, Tanssi; Dohnanyi: Konserttikappale; Dvorak: Mustalaislauluja, Sellokonsertto; Hatshaturjan: Pianokonsertto (ensi kerran); Haydn: Sinfonia Es-duuri (n:o 104), G-duuri (n:o 13), Viulukonsertto C-duuri; Hindemith: Thema mit vier Variationen (ensi kerran), Viulukonsertto (ensi kerran); Händel: Preludi ja fuuga d-molli; Lalo: Concerto Russe; Larsson: Saksofonikonsertto (ensi kerran); Mahler: Sinfonia I, Kindertotenlieder; Mendelssohn: Viulukonsertto; Moniuszko: Alkusoitto oopperasta Halka; Monteverdi: Orfeo (ensi kerran); Mozart: Sinfonia n:o 29 A-duuri, n:o 5 D-duuri (»Haffner»), Viulukonsertto III G-duuri, Pianokonsertto n:o 23 A-duuri; Nielsen: Sinfonia IV (»Det Udslukkelige»); Paganini: Viulukonsertto D-duuri; Prokofjev: Klassillinen sinfonia, Viulukonsertto II; Ravel: Daphnis et Chloë, sarja I; Respighi: Rooman suihkukaivoja; Riisager: Alkusoitto näytelmästä Niels Ebbesen (ensi kerran); Saint-Saëns: Sellokonsertto a-molli; von Schantz: Kullervo-alkusoitto; Shostakovitsh: Sinfonia I, VII (ensi kerran); Schuman: Sinfonia IV, Sellokonsertto; R. Strauss: Tod und Verklärung, I valssisarja oopperasta Ruusuritari; Tshaikovski: Sinfonia V; Verdi: Alkusoitto oopperasta Sisilialainen vesper; Weber: Alkusoitto oopperasta Oberon; Vivaldi-Molinari: Concerto grosso.

Kertomusvuoden aikana kaupunginorkesteri avusti 153 oopperanäytännössä ja 9 yksityisessä konsertissa, joihin viimeksi mainittuihin luovutus tapahtui tariffin mukaista maksua vastaan.

Taloudelliset tulokset. Kaupunginorkesterin toiminnan taloudellisista tuloksista esitetään seuraavaa:

Orkesterin työstä oli v. 1949 tuloja 6 348 040 mk, joista 3 468 640 mk oli tuloja orkesterin omista konserteista ja 2 848 980 mk tuloja avustamisesta oopperanäytännössä ja konserteissa ja 30 420 mk nuottien lainaamisesta. Tulot oli talousarviossa arvioitu 5 864 000 mk:ksi. Menot olivat tilien mukaan 28 020 395 mk, josta palkkauksia 23 126 105 mk, konserttikuluja 2 898 404 mk, sunnuntaityökorvauksia 1 245 907 mk ja muita kuluja 749 979 mk.

Konserttiyleisö. Varsinaisissa sinfoniakonserteissa kävi kaikkiaan 14 336 henkilöä eli keskimäärin 550 henkilöä konserttia kohden, sekä kansan- ja kansansinfoniakonserteissa 14 024 henkilöä eli 386 henkilöä konserttia kohden ja ylimääräisissä konserteissa 1 818 henkilöä. Konserttiyleisön kokonaismäärä oli 28 360 henkilöä.

Suomalaisen oopperan ja lautakunnan välinen sopimus. Musiikkilautakunnan ja Suomalaisen ooppera oy:n välistä edellisessä vuosikertomuksessa mainittua sopimusta noudatettiin elokuun 31 p:ään 1949 asti, jolloin lautakunnan puolesta tehdyn irtisanomisen johdosta se lakkasi olemasta voimassa. Asianosaisten kesken laadittu uusi sopimus tuli voimaan syyskuun 1 p:stä 1949 lukien. Vanhan sopimuksen irtisanominen ja uuden solminen johtui vain siitä, että lautakunta katsoi olevansa oikeutettu saamaan eri korvausta oopperaesitysten radioinnin johdosta. Niinollen otettiinkin sopimukseen, joka muuten jäi sisältöiseksi kuin aikaisempi sopimus, kohta, jonka mukaan kolmas osa oopperan saamasta radioimispalkkiosta oli tuleva kaupungille, jos radiointi tapahtui oopperatalosta käsin tavallisen lähetyksen muodossa, mutta jos se tapahtui studiolähetyksen muodossa, puolet radioimispalkkiosta.

Teoston ja lautakunnan välinen sopimus. Marraskuun 9 p:nä v. 1948 laadittu Säveltäjien tekijänoikeustoimisto Teoston ja lautakunnan välinen sopimus oli voimassa koko kertomusvuoden. Tätä sopimusta ei irtisanottu kummankaan sopimuspuolen taholta, joten se jäi voimaan v:ksi 1950.

Ulkoilmakonsertit. V. 1949 kesällä järjestettiin ulkoilmakonsertteja talousarvion tarjoamin määrärahojen turvin eri puolilla kaupunkia. Näistä konserteista huolehtivat Helsingin työväenyhdistyksen soittokunta, Viipurin työväen soittajat, Pääkaupungin karjalaisten soittokunta, Käpylän urheilijain soittokunta, Helsingin työväenyhdistyksen sekakuoro, Helsingin työväen mieskuoro, Suomen laulajain ja soittajain liittoon kuuluvat kuorot ja Helsingin torvisoittokunta.

Konserttien radiointi. Lautakunta teki sopimuksen Oy. Yleisradio ab:n kanssa v:ksi 1949. Tässä uudessa sopimuksessa korotettiin radioimismaksuja jossakin määrin, mikä johtui kaupunginorkesterin ylläpitämiskustannuksien viimeaikaisesta kohoamisesta.

Konserttien ohjelmaselostukset. Kaupunginorkesterin intendentti huolehti, kuten edellisnäkin vuosina lautakunnan toimeksiannosta eri maksusta sinfonia- ja kansankonserttien ohjelmia sekä niiden säveltäjien henkilöllisyyttä ja esitettäviä sävellyksiä koskevista selostuksista. Nämä selostukset liitettiin käsiohjelmiin painettuina lisälehtinä.

Konserttiohjelmien julkaisu-oikeus päätettiin antaa syyskuun 1 p:n 1948 ja elokuun 31 p:n 1949 väliseksi ajaksi oopperalaulaja S. Räikköselle 40 000 mk:n vuotuista maksua vastaan ohjelman hinnan ollessa 10 mk.

Orkesterin luovuttaminen hyväntekeväisyystilaisuuksiin. Kaupunginhallitus myönsi lautakunnalle oikeuden luovuttaa kaupunginorkesterin harkintansa mukaan maksutta hyväntekeväisyystarkoituksiin.

Konserttien lipunhinnat. Sinfoniakonserttien lipunhinnat olivat v:n 1949 aikana 200, 150 ja 100 mk, sekä tavallisten sunnuntaikonserttien lipunhinnat 50 mk ja erikoistapauksissa 75 mk. Sinfoniakonsertit järjestettiin yhtenä tilaussarjana, jolloin myönnettiin 10 % alennus.

Toive- ja koululaiskonsertit. Lautakunta päätti kokouksessaan toukokuun 2 p:nä, että sunnuntaikonserttien kuuntelijamäärän lisäämiseksi pidettäisiin tavallisten sunnuntaikonserttien sijasta toivekonsertteja sekä halpahintaisia koululaiskonsertteja, joita sitten annettiin syyskauden aikana. Koululaiskonserttien liput maksoivat kortalippuna 30 mk ja niitä myytiin myöskin sarjalippuna. Koululaiskonserteissa, joiden kausiliput myytiin loppuun, oli aina selostaja, joka selosti helppotajuisesti esitettävän kappaleen sisällystä ja sen säveltäjän henkilöllisyyttä koskevia tietoja.

Konserttitalohanke. Kaupunginhallituksen kiertokirjeen johdosta, jossa pyydettiin lauta- ja johtokuntia esittämään ehdotuksia pitkäköö ajanjaksoa varten tarkoitettujen ohjelmien laatimiseksi kunnallisessa yrittäjätöimintämielellä, lautakunta esitti yleisten töiden lautakunnalle, että se ottaisi tätä ohjelmaa suunniteltaessa huomioon kaupungin konserttitalotarpeen ja tivolirakennusta suunniteltaessa sen yhteyteen rakennettavaksi lavan teatteri- ja konserttiesityksiä varten.

Juhlasalin luovutus konsertteja varten. Kaupunginhallitus peruutti musiikkilautakunnalle aikaisemmin antamansa valtuuden saada vuokrata kaupungintalon juhlasalia musiikkitalaisuuksia varten.

Helsingin kaupunginteatterin perustamiskysymys. Kaupunginhallitus lähetti musiikkilautakunnalle lausunnon antamista varten laajasti perustellun mietinnön Helsingin kaupunginteatterin perustamishankkeesta. Lautakunta päätti puoltaa mietinnössä esitettyä ehdotusta, joka koski Helsingin kaupunginteatterin perustamista.